

LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBA

Viešųjų pirkimų tarnybai
El. p. info@vpt.lt

ANTI KORUPCINIO VERTINIMO IŠVADA DĖL VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ TARNYBOS DIREKTORIAUS ĮSAKYMŲ PROJEKTŲ

2014 m. spalio 13 d. Nr. 4-01-6099

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio nuostatomis, atlikome Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus įsakymo „Dėl Neplaninių viešojo pirkimo–pardavimo sutarčių vykdymo vertinimų atlikimo ir jų rezultatų įforminimo taisyklių patvirtinimo“ projekto Nr. 14-10236 (toliau – Projektas Nr. 14-10236) ir Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus įsakymo „Dėl Planinio perkančiosios organizacijos veiklos, susijusios su viešojo pirkimo–pardavimo sutarčių sudarymu ir vykdymu, tikrinimo atlikimo ir jo rezultatų įforminimo taisyklių patvirtinimo“ projekto Nr. 14-10234 (toliau – Projektas Nr. 14-10234) antikorupcinį vertinimą.

Atlikdami antikorupcinį vertinimą, nustatėme, jog projektų pagrindinis tikslas – įgyvendinti Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 (toliau – Įstatymas) 8² straipsnio 1 dalies 2 punktą, pagal kurį Viešųjų pirkimų tarnyba galėtų efektyviau vykdyti Įstatymo ir kitų su jo įgyvendinimu susijusių teisės aktų pažeidimų prevenciją, kontroliuoti, kaip laikomasi šių teisės aktų reikalavimų ir sudarytų pirkimo sutarčių sąlygų išsigyjant reikalingų prekių, paslaugų ar darbų ir kaip užtikrinamas tinkamas pirkimų planavimas, pirkimo sutarčių vykdymas, taip pat vertinti pirkimo sutarčių įvykdymo rezultatus.

Atlikę Projekto Nr. 14-10236 ir Projekto Nr. 14-10234 antikorupcinį vertinimą, siekdami Viešųjų pirkimų tarnybos (toliau – Tarnyba) padalinio darbuotojų, kurie vadovausis įvertintais teisės aktais, jei jie bus priimti, efektyvaus darbo, tikrinimų ir vertinimų aiškumo ir skaidrumo, taip pat sumažinti galimas korupcijos pasireiškimo rizikas, teikiame šias antikorupcinio pobūdžio pastabas:

1. Mūsų nuomone, Projekto Nr. 14-10236 14.6 papunkčio nuostata, kuria siūloma suteikti Tarnybos darbuotojams teisę, o ne pareigą įpareigoti perkančiąją organizaciją pakeisti ar panaikinti neteisėtus sprendimus ar veiksmus arba rekomenduoti nutraukti sutartį, sudaro prielaidų per didelei sprendimą priimančių asmenų diskrecijai, kadangi tokia formuluotė sudaro galimybes

skirtingose perkančiosiose organizacijose dėl analogiškų viešųjų pirkimų pažeidimų priimti nevienodus sprendimus. Atsižvelgdami į tai, siūlome tikslinti Projektą.

Ši pastaba taikytina ir Projekto Nr. 14-10234 18.7 papunkčiui. Be to, siūlome Projekto Nr. 14-10236 14.6 papunkčio ir Projekto Nr. 14-10234 18.7 papunkčio žodžius „gali kreiptis“ keisti į žodžius „kreipsis“.

2. Iš Projekto Nr. 14-10236 15 punkto¹ ir kitų Projekto Nr. 14-10236 nuostatų nėra aišku, kokiais atvejais sutarties įvykdymo rezultatai bus vertinami sutarties vykdymo vietoje, o kokiais – tik perkančiojoje organizacijoje (dokumentų pagrindu). Atsižvelgdami į Įstatymo 8² straipsnio 1 dalies 2 punktą², kuriame nustatyta Tarnybos funkcija vertinti pirkimo sutarčių įvykdymo rezultatus, ir siekdami aiškaus, skaidraus ir efektyvaus sutarčių įvykdymo rezultatų vertinimo, siūlome nustatyti aiškius atvejus, kada sutarčių įvykdymo rezultatai bus vertinami sutarčių vykdymo vietoje, arba nustatyti aiškius kriterijus, kai sutarties vykdymo rezultatai galėtų būti netikrinami sutarties vykdymo vietoje.

Ši pastaba taikytina ir Projektui Nr. 14-10234, nes pagal Projekto Nr. 14-10234 4 punktą, 5.2 papunktį ir 2 priedo 12 punktą, Tarnyba atlikdama planinius tikrinimus, be kita ko, vertins *sutarčių vykdymo rezultatus*.

3. Projekto Nr. 14-10236 17 punkte nustatyta, jog *vertinimą perkančiojoje organizacijoje ir (ar) sutarties vykdymo vietoje(-se) atlieka ne mažiau kaip 2 Padalinio valstybės tarnautojai. Tarnybos direktorius turi teisę pavesti atlikti vertinimą perkančiojoje organizacijoje ir (ar) sutarties vykdymo vietoje(-se) ir vienam Padalinio valstybės tarnautojui, jei didesnis Padalinio valstybės tarnautojų skaičius būtų neproporcingas vertinimo apimtims ir užduotims. Kai vertinimui perkančiojoje organizacijoje ir (ar) sutarties vykdymo vietoje(-se) atlikti skiriami 2 ar daugiau Padalinio valstybės tarnautojų, vienas iš jų skiriamas grupės vadovu*. Siekdami užtikrinti aiškų ir skaidrų teisinį vertinimų reglamentavimą, siūlome Projekto Nr. 14-10236 17 punkte nustatyti, jog tikrinimą kai kuriais atvejais, pvz., atsižvelgus į vertinimo užduočių ir (ar) apimties pobūdį, vertintinos sutarties vertę ar kitas aplinkybes, atlieka ne mažiau kaip 3 darbuotojai. Projekte nustatyta situacija, kai tikrinime dalyvaus tik du darbuotojai, mūsų nuomone, gali būti ydinga, nes tokiu atveju ginčytiniais klausimais sprendimą lemtų vertinimo grupės vadovo balsas.

Ši pastaba taikytina ir Projekto Nr. 14-10234 12 punktui.

4. Pagal Projekto Nr. 14-10236 19 punkto nuostatas, *vertinimą atliekantis valstybės tarnautojas (grupės vadovas) **neprivalo** iš anksto informuoti perkančiosios organizacijos apie vertinimą perkančiojoje organizacijoje ir (ar) sutarties vykdymo vietoje(-se), tačiau **turi teisę** perkančiąją organizaciją raštu arba elektroniniu būdu informuoti apie numatomą vertinimą perkančiojoje organizacijoje ir (ar) sutarties vykdymo vietoje(-se) likus **ne mažiau kaip 1 darbo diena** iki vertinimo perkančiojoje organizacijoje ir (ar) sutarties vykdymo vietoje(-se)*. Šio punkto

¹ Jei vertinimo metu iškyla poreikis patikrinti informaciją, kurios pagrindu atliekamas vertinimas, ir (ar) įsitikinti sutarties įvykdymo rezultatu, vertinimas **gali būti** atliekamas perkančiojoje organizacijoje ir (ar) **sutarties vykdymo vietoje(-se)**.

² Įgyvendinant šį punktą, parengti vertinami Projektas Nr. 14-10236 ir Projektas Nr. 14-10234.

paryškintos nuostatos suteikia per plačią diskreciją vertinimą atliekančiam valstybės tarnautojui savo nuožiūra informuoti arba neinformuoti pasirinktą perkančiąją organizaciją apie būsimą tikrinimą. Atsižvelgdami į patikrinimo pobūdį (neplaninis), į VAI 36² straipsnio 1 dalies 4 punkte nustatytą viešumo principo išimtį³ ir siekdami aiškumo ir skaidrumo, siūlome atsisakyti informavimo teisės arba nustatyti aiškius kriterijus ir terminus, kada perkančioji organizacija informuojama apie neplaninį patikrinimą.

5. Projekto Nr. 14-10236 21 punkte nustatyta galimybė pratęsti vertinimo terminą, tačiau nei galimi pratęsimo pagrindai, nei konkretus (ar bent minimalus ir maksimalus) pratęsimo terminas nenustatyti. Siūlome punktą tikslinti.

Ši pastaba taikytina Projekto Nr. 14-10236 23 punktui dėl išvados surašymo termino pratęsimo nebuvimo ir Projekto Nr. 14-10236 22.3 papunkčio formuluotei „nustatydamas protingą pateikimo terminą“. Ši pastaba taip pat aktuali ir Projekto Nr. 14-10234 13 ir 14 punkтам, 18.2 papunkčiui.

6. Projekto Nr. 14-10236 26 punkte nustatyta, jog vertinimo išvadą pasirašo vertinimą atlikęs Padalinio valstybės tarnautojas, tačiau šiame punkte nenustatyti kitų tarnautojų veiksmai pasirašant išvadą, kai vertinimą atlieka daugiau nei vienas tarnautojas, todėl siūlome tikslinti šio punkto nuostatas. Taip pat siūlome nustatyti terminą (arba minimalų ir maksimalų jo dydį), per kurį pasirašyta išvada turi būti išsiųsta.

Ši pastaba taikytina ir Projekto Nr. 14-10234 23 punktui.

7. Siekdami didesnės vertinimą atliekančių valstybės tarnautojų veiksmų kontrolės ir atsakomybės, Projekto Nr. 14-10236 26 punkte siūlome nustatyti, jog vertinimo išvadą pasirašo arba tvirtina Tarnybos direktorius ar jo įgaliotas asmuo.

Ši pastaba taikytina ir Projekto Nr. 14-10234 23 punktui.

8. Pagal Projekto Nr. 14-10236 31 punktą, *Vertinimo metu nustačius galimus Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pažeidimus, galimas korupcijos apraiškas, Vertinimą atlikęs Padalinio valstybės tarnautojas per 3 darbo dienas nuo Vertinimo išvados išsiuntimo perkančiajai organizacijai dienos parengia ir teikia Tarnybos direktoriui pasirašyti raštus dėl medžiagos perdavimo teisėsaugos institucijoms ir (ar) kitoms valstybės institucijoms nagrinėti pagal kompetenciją*. Siūlome sumažinti 3 darbo dienų terminą parengti ir teikti Tarnybos direktoriui pasirašyti raštus dėl medžiagos perdavimo teisėsaugos institucijoms ir (ar) kitoms valstybės institucijoms nagrinėti pagal kompetenciją.

Norint efektyviau atskleisti ir iširti galimas nusikalstamas veikas teisėsaugos institucijoms būtina nedelsiant gauti informaciją. Be to, atkreiptinas dėmesys, kad 3 darbo dienų terminas nustatytas ne informacijai ir (ar) medžiagai parengti, o tik *rašų parengimui*. Siūlome tikslinti Projekto Nr. 14-10236 31 punktą atsižvelgiant į pateiktas pastabas ir nustatyti, kad Tarnybos

³ Šis principas netaikomas, jeigu informacijos atskleidimas trukdo siekti šio įstatymo 36¹ straipsnio 1 dalyje nurodytų ūkio subjektų veiklos priežiūros tikslų arba gali būti pažeisti kituose teisės aktuose nustatyti konfidencialumo reikalavimai.

direktorius pasirašyti raštai dėl medžiagos perdavimo teisėsaugos institucijoms ir (ar) kitoms valstybės institucijoms nagrinėti pagal kompetenciją išsiunčiami nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo vertinimo išvados išsiuntimo perkančiajai organizacijai dienos.

Šios pastabos taikytinos ir Projekto Nr. 14-10234 27 punktui.

9. Projekto Nr. 14-10236 32 punkte siūlome atsisakyti „raginimo“ etapo, nes perkančiajai organizacijai yra nustatytas gana ilgas (iki 30 darbo dienų nuo vertinimo išvados išsiuntimo) terminas sprendimams priimti, o perkančioji organizacija, žinodama, kad dar bus raginama, gali neskubėti (delsti ir (ar) vilkinti) vykdyti įpareigojimus ir (ar) rekomendacijas. Taip pat siūlome nustatyti ne 30 darbo dienų, o 30 kalendorinių dienų terminą.

Šios pastabos taikytinos ir Projekto Nr. 14-10234 28 punktui.

10. Jei bus nuspręsta neatsisakyti „raginimo“ etapų, siūlome nustatyti, per kokį terminą vertinimą atlikęs Padalinio valstybės tarnautojas turi raštu kreiptis į perkančiąją organizaciją ir paraginti pateikti Tarnybai atsakymą apie priimtus sprendimus dėl Tarnybos įpareigojimų ir (ar) rekomendacijų, taip pat nustatyti terminą, per kurį perkančioji organizacija privalėtų pateikti Tarnybai atsakymą. Be to, siūlome aiškiai nustatyti, nuo kurio termino pabaigos bus skaičiuojamas 5 darbo dienų terminas vertinimą ir (ar) tikrinimą atlikusiam Padalinio valstybės tarnautojui tarnybiniu pranešimu informuoti Tarnybos direktorių ir Tarnybos administracijos padalinį, atsakingą už administracinių teisės pažeidimų protokolų surašymą ir viešojo intereso gynimą, apie perkančiosios organizacijos veiksmus.

Teikiame ir teisinio pobūdžio pastabų:

Dėl Projekto Nr. 14-10236:

1. Projekto Nr. 14-10236 pavadinime, 1 punkte, 5.1 papunktyje nustatyta, kad bus vertinamas tik sutarčių vykdymas, tačiau pagal 4 punktą ir 2 priede pateikiamus vertinimo kriterijus bus vertinama ir sutarties sąlygų atitiktis teisės aktų reikalavimams. Siūlome patikslinti atitinkamas Projekto Nr. 14-10236 nuostatas.

2. Projekto Nr. 14-10236 5.1 papunktyje siūlome po žodžio „kaip“ įterpti žodžius „nustatant sutarties sąlygas“.

3. Projekto Nr. 14-10236 9 punkto turinys nėra aiškus, nes jame nustatyta: „<...> *Padalinio vadovas, per Tarnybos VA IS gavęs informaciją apie vertinimo atlikimo poreikį, paskiria Padalinio valstybės tarnautoją, kuris privalo susipažinti su Tarnybos Rizikos valdymo ir statistikos skyriaus pateikta ir Tarnybos turima informacija apie vertinimą...*>“. Veikiausiai buvo norima nustatyti, jog Tarnybos valstybės tarnautojas susipažintų su pateikta informacija ne apie vertinimą, o su Tarnybos turima informacija apie **pirkimą ir (ar) sutartį**. Taip pat siūlome šiame punkte po žodžio „parengti“ įterpti žodžius „ir perkančiajai organizacijai pateikti“.

4. Projekto Nr. 14-10236 12 punkte nustatyta, jog vertinimas atliekamas tokios apimties, kuri nurodyta Tarnybos gautuose **prašymuose, skunduose, pranešimuose, žiniasklaidoje pateiktoje informacijoje** apie galimai perkančiųjų organizacijų vykdant sutartis padarytus Viešųjų pirkimų įstatymo ir (ar) su jo įgyvendinimu susijusių teisės aktų pažeidimus, Rizikos valdymo ir

statistikos skyriaus gautoje informacijoje iš Tarnybos struktūrinių padalinių. Kaip vieną iš sutarčių atrinkimo vertinti kriterijų siūlome nustatyti ir viešojo pirkimo–pardavimo sutarties vertę.

5. Projekto Nr. 14-10236 13 punkte būtų tikslinga nustatyti galimybę praplėsti vertinimo apimtį, jei vertinimą teisėsaugos institucijos pavedimu atliekantis tarnautojas nustato papildomų sutarčių pažeidimų. Tokiu atveju tarnautojui galėtų būti nustatyta galimybė surašyti motyvuotą teikimą Tarnybos direktoriui atlikti neplaninį (papildomą) tikrinimą dėl konkrečios sutarties ar pan.

6. Projekto Nr. 14-10236 14.5 papunktyje po žodžio „originalus“ siūlome įterpti žodžius „nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo tokio pagrindo atsiradimo“.

Ši pastaba aktuali ir Projekto Nr. 14-10234 18.6 papunkčiui.

7. Pagal Projekto Nr. 14-10236 16.4 punkto nuostatas, vertinimo apimtys ir užduotys tvirtinamos Tarnybos direktoriaus įsakymu, tačiau lieka neaišku, kuo remdamasis ir (ar) koku būdu už įsakymo projekto parengimą atsakingas darbuotojas parenka neplaninio vertinimo apimtį ir užduotis konkrečiai perkančiajai organizacijai (išskyrus atvejus, kai gaunamas pavedimas pateikti specialisto išvadą). Atsižvelgdami į tikrinimų rūšį, manome, jog būtų tikslinga Projekte arba kitame teisės akte (į jį Projekte pateikiant nuorodą) nustatyti vertinimo apimčių ir užduočių (tikrintinos perkančiosios organizacijos sutarčių) pasirinkimo kriterijus.

Šios pastabos argumentai aktualūs ir Projekto Nr. 14-10234 9.4 papunkčiui.

8. Projekto Nr. 14-10236 25.4 papunktyje siūlome žodžius „jei tokie priimti“ keisti į žodžius „jei buvo nustatyta pažeidimų“, nes nustačius pažeidimų įpareigojimai būtų privalomi.

9. Neaišku, kodėl Projekto Nr. 14-10236 25.5 papunktyje nustatytas terminas (10 darbo dienų) skiriasi nuo Projekto Nr. 14-10234 21.9 papunktyje nustatyto termino (5 darbo dienos). Siūlytina terminus suvienodinti (pavyzdžiui, iki 5 darbo dienų).

10. Svarstyтина galimybė atsisakyti arba tikslinti Projekto Nr. 14-10236 25.7 papunkčio dalį dėl privalomųjų įpareigojimų, nes ir nenustačiusi privalomųjų įpareigojimų perkančioji organizacija turi teisę Tarnybos tikrinimo ataskaitą skųsti teismui.

Ši pastaba taikytina ir Projekto Nr. 14-10234 21.11 papunkčiui.

11. Svarstyтина galimybė atsisakyti arba tikslinti Projekto Nr. 14-10236 27 papunkčio dalį dėl išvados pateikimo pareiškėjui, nes ne visada tikslinga visą išvadą pateikti pareiškėjui, kurio teisėti interesai nebuvo pažeisti.

12. Svarstyтина, ar tikslinimo terminas (iki 10 darbo dienų), nustatytas Projekto Nr. 14-10236 28 punkte, nėra per ilgas. Siūlome šį terminą sieti su faktinių duomenų neatitikimo ar techninių klaidų pobūdžiu.

Dėl Projekto Nr. 14-10234:

1. Projekto Nr. 14-10234 9 punkte po žodžio „projektą“ siūlytina įterpti žodžius „vadovaudamasis Planinių perkančiųjų organizacijų veiklos, susijusios su viešojo pirkimo–pardavimo sutarčių sudarymu ir vykdymu, tikrinimų planu“.

2. Atsižvelgiant į Projekto Nr. 14-10234 16 punktą, siūlytina patikslinti Projekto Nr. 14-10234 9.3 papunktį ir nustatyti: „<...> Jei Tikrinimas atliekamas perkančiosios organizacijos buveinėje <...>“.

3. Projekto Nr. 14-10234 18.2 punkte nustatyta, jog Tikrinimą atliekantys Padalinio valstybės tarnautojai taip pat turi teisę daryti žymas perkančiosios organizacijos dokumentuose, kad būtų išvengta jų klastojimo. Svarstyta, ar siekiant išvengti dokumentų klastojimo, nėra tikslinga atsisakyti Įsakymo (ar jo dalies), kuriame nurodytos konkrečios tikrinimo užduotys ir apimtys, išankstinio pateikimo perkančiajai organizacijai.

4. Atsižvelgiant į Projekto Nr. 14-10234 3 punkte vartojamą trumpinį, Projekto Nr. 14-10234 21.7 papunktyje žodis „Įstatymo“ keistinas į žodžius „Viešųjų pirkimų įstatymo“.

5. Projekto Nr. 14-10234 21.8 papunktyje nustatyta tikrinimo ataskaitos dalis, kurioje pildomi *įpareigojimai perkančiajai organizacijai, jei tokie priimti, pakeisti ar panaikinti neteisėtus sprendimus ar veiksmus arba rekomendacijos nutraukti sutartį ir, esant poreikiui, organizuoti naują viešąjį pirkimą, jei sutartis sudaryta ir (ar) vykdoma pažeidžiant sutarties sąlygas, Viešųjų pirkimų įstatymo ir (ar) su jo įgyvendinimu susijusių teisės aktų reikalavimus ir šie pažeidimai turi įtakos tinkamam sutarties vykdymui (pvz.: sutartis sudaryta neatlikus procedūrų, netinkamai pasirinktas pirkimo būdas, pirkimo principų pažeidimas, pirkimo tikslo pažeidimas)*. Atkreipiamo dėmesį, jog pažeidimai nebūtinai gali turėti įtakos tinkamam sutarties vykdymui, tačiau, pvz., kai sutartis sudaroma pažeidžiant pirkimo sąlygas, vien toks faktas jau yra pagrindas įpareigoti priimti atitinkamus sprendimus. Todėl siūlome papunkčio nuostatas tikslinti.

6. Siūlome Projekto Nr. 14-10234 26 punkte po žodžio „pavedimą“ įterpti žodžius „išskyrus atvejus, kai nustatomos galimos korupcijos apraiškos, Konkurencijos įstatymo pažeidimai“.

7. Mūsų nuomone, Projekto Nr. 14-10234 29 punktas turėtų būti papildytas nuostata, jog informacija apie atlikto tikrinimo rezultatus visuomenės informavimo priemonėms, kitiems su tikrinimu nesusijusiems asmenims neteikiama ne tik tol, kol tikrinimas nėra baigtas ir nepasirašyta tikrinimo ataskaita, bet ir tada, kai nustatoma galimų nusikalstamų veikų požymių.

Prašome per 3 mėnesius nuo antikorpucinio vertinimo išvados gavimo dienos informuoti Specialiųjų tyrimų tarnybą, kaip atsižvelgta į antikorpucinio vertinimo išvadoje pateiktus pasiūlymus.

Direktoriaus pavaduotojas

Romas Zienka

Giedrius Būdvytis, tel. 8 706 63 327, el. p. giedrius.budvytis@stt.lt
Henrika Žymančienė, tel. 8 706 63 362, el. p. henrika.zymanciene@stt.lt
Algirdas Kestenis, tel. 8 706 63 387, el. p. algirdas.kestenis@stt.lt